

Anmälan mot Miljöförbundet Blekinge Väst för bristande handläggning av ett ärende om djurhållning (gäss)

Anmälan

AA och BB m.fl. klagade i en anmälan till JO på Miljöförbundet Blekinge Väst. Klagomålen avsåg handläggningen av ett ärende om djurhållning (gäss). Av anmälan framgick bl.a. följande. De är närmaste grannar till betesmarkerna för gäss på fastigheten S 6:1 i Karlshamns kommun. Miljöförbundet Blekinge Väst beslutade senast den 26 januari 2006 att djurhållaren vid äventyr av ett löpande vite om 5 000 kr skulle hålla ett skyddsavstånd för gässen på 25 m till deras tomtgränser. Djurägaren överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Blekinge län som i beslut den 2 augusti 2007 lämnade överklagandet utan bifall. Det beslutet har enligt länsstyrelsen inte överklagats. Beslutet överträds dagligen. Miljöförbundet har inte följt upp beslutet eller agerat tillräckligt. Ärendet har tagit alltför lång tid.

Utredning

Miljöförbundet Blekinge Väst anmodades att göra en utredning och yttra sig över anmälan.

Miljöförbundet lämnade följande yttrande.

Miljöförbundet Blekinge Väst, samt dåvarande Miljökontoret i Karlshamns kommun, har handlagt ärenden som rör klagomål på gässhållningen på fastigheten S 6:1 sedan juli 1997. Efter genomförd inspektion så beslutade miljönämnden att man under 1998 skulle följa upp verksamheten och genomföra de utredningar som behövdes samt att hålla samråd med grannarna och verksamhetsutövaren. I mars 1999 tog miljönämnden i Karlshamn ett beslut riktat mot gässhållningen. I stort så innehöll beslutet bullerbegränsningar för gässen och skyddsavstånd mot närliggande fastigheter. I slutet av juni 1999 tog miljönämnden ett nytt beslut som var liktydigt med det tidigare frånsatt att det nu var ett föreläggande förenat med vite. Det tidigare beslutet upphävdes.

Ett problem som är genomgående för i stort sett all handläggning och myndighetsutövning i ärendet gentemot verksamhetsutövaren på fastigheten S 6:1 gäller kommunikering och överlämnande av beslut. Då det ofta varit nödvändigt att till slut använda sig av delgivningsman eller spikning så har det tagit tid att överlämna beslut. Samtidigt så har verksamhetsutövaren ofta begärt förlängd tid för yttrande, vilket även bidragit till längre handläggningstider från olika myndigheter.

Hösten 1999 beslutar miljönämnden om utdömande av vite hos länsrätten. Länsrätten ger i sin dom 1999-12-02 miljökontoret rätt. Domen överklagas till kammarrätten som 2000-03-14 undanröjer domen pga. att länsrätten inte var rätt instans att pröva frågan om utdömande av vite. I april 2000 skickar miljönämnden en begäran om utdömande av vite till miljödomstolen i Växjö. I domen från 2000-11-29 avslår miljödomstolen miljönämndens begäran.

Under 2001 utreder miljönämnden ärendet ytterligare och inspekterar verksamheten tillsammans med Länsstyrelsen i Blekinge. I oktober 2001 tar miljönämnden ett nytt beslut med föreläggande riktat mot verksamhetsutövaren på fastigheten S 6:1. Beslutet överklagas till länsstyrelsen och vidare till miljödomstolen. 2002-07-16 beslutar miljödomstolen att till större delen upphäva miljönämnden i Karlshamns beslut och visar frågan åter.

Karlshamns kommun har vid detta tillfälle inte tillgång till den juridiska kunskapen som anses behövas i handläggningen av ärendet. Under 2003 tas kontakt med utomstående jurist för att kunna ta ett beslut som håller vid rättslig prövning i högre instans. Våren 2004 sker kommunikering av förslag till nytt beslut och 2004-07-24 tar miljönämnden ett nytt beslut. Beslutet innehåller ett skyddsavstånd som verksamhetsutövaren ska hålla till fyra fastigheter, samt ett löpande vite för varje gång det överträds. Beslutet överklagas till länsstyrelsen och sedan vidare till miljödomstolen, som i sin tur visade ärendet åter till länsstyrelsen. 2007-08-02 faller det nu gällande beslutet i ärendet från länsstyrelsen. Miljöförbundet Blekinge Väst tog hösten 2008 beslut om hemställan om utdömande av vite för de senaste gångerna som verksamhetsutövaren brutit mot beslutet.

Miljöförbundet Blekinge Väst instämmer i att ärendet har pågått under lång tid, men att det beror till absolut största delen på den juridiska ärendegången. Ett flertal olika beslut har vandrat genom domstolarna för att sedan visas åter till Miljöförbundet Blekinge Väst eller dess föregångare Miljönämnden i Karlshamns kommun. Ett talande exempel på hur lång tid det kan ta för ett ärende att vandra igenom de olika instanserna är det senaste beslutet som togs av Miljönämnden i Karlshamns kommun. Innan det beslutet hade vandrat igenom de olika domstolarna och vunnit laga kraft tog det drygt tre år, vilket inte är något som Miljöförbundet Blekinge Väst har möjlighet att påverka.

Anmälarna kommenterade remissvaret.

Bedömning

Anmälarna har i sin JO-anmälan främst ifrågasatt miljöförbundets handläggning av ärendet efter förbundets beslut den 26 januari 2006 och efter att länsstyrelsen lämnat ett överklagande utan bifall den 2 augusti 2007. Av anmälan och av remissvaret framgår dock att djurhållningen varit föremål för överväganden vid miljöförbundet och den tidigare tillsynsmyndigheten, Miljönämnden i Karlshamns kommun, sedan 1997.

JO ska enligt de regler som gäller för JO:s verksamhet normalt inte utreda händelser eller förhållanden som ligger mer än två år tillbaka i tiden. Jag begränsar därför mina uttalanden till den del av handläggningen som uttryckligen ifrågasatts av anmälarna. Den generella redogörelse för ärendehandläggning som lämnas berör dock även den tidigare handläggningen.

Enligt 26 kap. 3 § miljöbalken utövar den kommunala nämnd som fullmäktige bestämmer tillsyn över bl.a. miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap. miljöbalken, med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd. När någon vänder sig till en kommunal nämnd i dess egenskap av tillsynsmyndighet och begär ett

ingripande mot en olägenhet som anmälaren anser sig drabbad av uppkommer ett ärende hos myndigheten.

När ett ärende är anhängigt hos en myndighet är det myndighetens ansvar att verka för att ärendet drivs framåt och avslutas. Tillsynsmyndigheten är skyldig att vara aktiv genom att bl.a. utreda inkomna anmälningar om missförhållanden samt följa upp vidtagna åtgärder. Ett anhängigt ärende ska alltid avslutas genom ett formligt beslut av något slag. Det beslut som myndigheten meddelar kan anmälaren som regel överklaga om det kan anses ha gått honom eller henne emot.

Att beslut överklagas och prövas i högre instans innebär inte att tillsynsmyndigheten alltid måste avvakta högre instansers bedömningar av tillsynsmyndighetens tidigare beslut innan den kan agera. Visserligen krävs laga kraft av ett förelagt vite för att ett nytt föreläggande ska kunna beslutas och för att myndigheten ska kunna ansöka om utdömande av vite för överträdelse (se lagen [1985:206] om viten). Tillsynsmyndigheten kan dock inte förhålla sig passiv till eventuellt fortsatta överträdelser av bestämmelser och beslut utan i stället måste den fortsätta att bevaka saken och överväga om och hur den bör agera med anledning av pågående verksamhet. Så fort en högre instans gett sin synpunkt på ett tidigare beslut kan tillsynsmyndigheten beakta den och ta ställning till hur det påverkar den fortsatta handläggningen.

Mot ovanstående bakgrund är utrymmet begränsat för tillsynsmyndigheten att med hänvisning till "den juridiska ärendegången" fransäga sig ansvar för passivitet i förhållande till pågående verksamhet. Inte heller är trilska från verksamhetsutövarens sida eller avsaknad av kunskaper hos myndigheten hållbara ursäkter för bristande handläggning.

Av utredningen har framkommit att miljöförbundet i januari 2006 beslutade att djurägaren vid löpande vite skulle iaktta ett skyddsavstånd på 25 meter till närliggande fastigheter. Länsstyrelsen fastställde beslutet den 2 augusti 2007. Beslutet vann laga kraft. Miljöförbundet har inte närmare redogjort för handläggningen härefter. Av remissvaret framgår endast att miljöförbundet under hösten 2008 – alltså i vart fall ett år efter länsstyrelsens beslut – fattade beslut om hemställan om utdömande av vite. Även om delgivningssvårigheter kan ha förelegat är denna handläggningstid lång. Såvitt framkommit har miljöförbundet inte heller vidtagit andra åtgärder för att förhindra fortsatta överträdelser. Handläggningen av ärendet framstår även efter länsstyrelsens beslut i augusti 2007 som avvaktande och passiv.

Med den kritik som ligger i det sagda avslutas ärendet.